

Αστικά

Κενά

Νέο Δημαρχείο Λάρισας & Πολιτιστικό Κέντρο

**Φοιτητής: Γκανίδης Γιώργος
Επιβλέπων Καθηγητής: Σπύρος Παπαδόπουλος**

Αστικά Κενά : Νέο Δημαρχείο Λάρισας & Πολιτιστικό Κέντρο

Διπλωματική Εργασία

Φοιτητής : Γκανίδης Γιώργος

Επιβλέπων Καθηγητής : Σπύρος Παπαδόπουλος

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Έτος 2021-2022

Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον καθηγητή μου Σπύρο Παπαδόπουλο για την εξαιρετική και χρήσιμη καθοδήγηση του, καθώς και την οικογένεια μου και το στενό μου κύκλο για την υποστήριξη όλο αυτό το διάστημα.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	σελ.8
Εισαγωγή.....	σελ.11
Ανάλυση της Λάρισας.....	σελ.13
Επιλογή & περιγραφή οικοπέδου.....	σελ.23
Περιγραφή Πρότασης.....	σελ.31
Επίλογος.....	σελ.84

Περίληψη

Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού των Ελληνικών Πόλεων από τον 20ο αιώνα (Προσφυγικοί πληθυσμοί, αστυφιλία, βιομηχανικά κέντρα) οδήγησαν σε επανειλημμένες επεκτάσεις των σχεδίων πόλεων. Όμως αυτές οι αποσπασματικές ρυμοτομήσεις κατά κανόνα δεν ήταν ενταγμένες σε ευρύτερα ρυθμιστικά σχέδια πόλεων, με αποτέλεσμα να 'κληρονομούν' διάφορα προβλήματα στην ανάπτυξη των πόλεων.

Ένα από αυτά είναι ο εγκλωβισμός εντός του αστικού ιστού μεγάλων εκτάσεων που δεν ρυμοτομούνται και διατηρούν την προϋπάρχουσα χρήση τους (στρατόπεδα, βιομηχανικοί χώροι κλπ). Η ύπαρξη των αστικών αυτών κενών όχι μόνο διασπά την συνεκτικότητα του αστικού ιστού, αλλά επιβαρύνει την πόλη με την λειτουργία τους (κυκλοφοριακό, αισθητική ρύπανση, ενεργειακό αποτύπωμα).

Ένα δεύτερο πρόβλημα είναι ο εγκλωβισμός των Δημόσιων Υπηρεσιών στον εμπορικό πυρήνα των πόλεων, που είχαν εγκατασταθεί εκεί με τις συνθήκες του παρελθόντος, αλλά πλέον ασφυκτιούν μέσα σε εντατικές χρήσεις εμπορίου και διασκέδασης με κύρια θέματα την πρόσβαση σε αυτά, αλλά και τον κυκλοφοριακό φόρτο που προσθέτουν στην πόλη.

Στην παρούσα διπλωματική, θα ασχοληθούμε με την αξιοποίηση του στρατοπέδου που φιλοξενεί το Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας (Α.Τ.Α) στην Λάρισα, με την μεταφορά σε αυτό του Δημαρχείου Λάρισας και τη δημιουργία ενός πολιτιστικού χώρου με υπαίθρια πάρκα.

Abstract

The rapid population increase of Greek cities since the 20th century (refugee populations, urbanization, development of industrial centers) led to repeated expansions of city limits. But, this fragmented planning in city zoning, which was not incorporated into wider town planning regulations, resulted in city expansions with "inherited" issues.

One of the aforementioned issues is the confinement of large areas that cannot be re-planned, within the urban grid, while maintaining their original use (military camps, industrial spaces etc). These urban gaps, not only disrupt the cohesion of the urban grid, but burden the city with their respective use (traffic congestion, aesthetic pollution, carbon footprint).

Another issue is the confinement of City administrative Services within the commercial zone of each city. Such services were developed in these zones under past conventions, but are now suffocating among the intense commercial and entertainment activities of the city, due to major issues related to accessibility to the services as well as traffic congestion as a direct impact of their location.

In the present dissertation, we are proposing the re-utilization of the military camp that hosts the Headquarters of Tactical Airforce in Larissa into a City Hall for the city and the creation of a cultural space adjacent to urban green areas.

Εισαγωγή

Η αστικοποίηση των τελευταίων δεκαετιών σε παγκόσμιο επίπεδο, οδήγησε στην άναρχη μεταβολή των πόλεων. Ιδιαίτερα στην ελληνική πραγματικότητα, τα προβλήματα στέγασης ήταν ιδιαίτερα φανερά τον 20^ο αιώνα.

Με την ανταλλαγή των πληθυσμών, η Ελλάδα δέχθηκε μια τεράστια εισροή ανθρώπων από τα Βαλκάνια και την Τουρκία. Για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών, κτίστηκαν οικισμοί χωρίς ιδιαίτερο πολεοδομικό σχεδιασμό. Η πρώτη προσπάθεια θέσπισης πολεοδομικών κανόνων έγινε το 1923 με το διάταγμα «*ΝΔ 17-07-1923: Περί σχεδίων πόλεων, κωμών και συνοικισμών του Κράτους και οικοδομής αυτών*».

Με το τέλος του εμφυλίου, η Ελλάδα προσπαθεί σταδιακά να ανακάμψει, με τα μεγάλα αστικά κέντρα να αποτελούν πόλο έλξης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ραγδαία ανάπτυξη του αστικού ιστού και συνεπώς την δημιουργία αστικών κενών. Οι διάφορες βιομηχανίες που υπήρχαν εγκλωβισμένες στον πυρήνα των πόλεων δυσχεραίναν τόσο την ίδια την λειτουργία τους όσο και την ποιότητα ζωής των κατοίκων των τριγύρω περιοχών.

Στη σύγχρονη Ελλάδα, παλιές βιομηχανίες ή στρατόπεδα αποτελούν μεγάλο κομμάτι των αστικών κενών που είτε δημιουργούν προβλήματα κατά την χρήση τους είτε έχουν εγκαταλειφθεί, υποβαθμίζοντας το αισθητικό και περιβαλλοντικό επίπεδο της εκάστοτε περιοχής.

Η κατανομή των διαφόρων δημόσιων υπηρεσιών στις Ελληνικές πόλεις δεν έχει γίνει με βάση κάποιου ρυμοτομικού σχεδιασμού. Οι παλαιότερες συνθήκες εγκατάστασης αυτών των φορέων δεν συμβάλλουν στην ομαλή λειτουργία των αστικών

κέντρων, προσθέτοντας κυκλοφοριακό φόρτο. Αρκετά συχνά οι δημόσιες υπηρεσίες είναι διάσπαρτες στα σύγχρονα κέντρα πόλεων, που χαρακτηρίζονται κυρίως από χρήσεις εμπορίου και διασκέδασης.

Η έλλειψη ρυμοτομικών κανόνων κατά τα προηγούμενα χρόνια δημιούργησε ακόμη ένα πρόβλημα που είναι ιδιαίτερα εμφανές σήμερα, την έλλειψη χώρων πρασίνου. Αν και αποτελεί σχετικά νέα παράμετρο, η κάλυψη των στεγαστικών αναγκών οδήγησε στην εκμηδένιση χώρων πρασίνου ενώ ταυτόχρονα τα "κουφάρια" αστικών κενών επιβαρύνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Ανατρέχοντας στο παρελθόν της Ελλάδας μπορεί κανείς να καταλάβει πως δημιουργήθηκαν τα σύγχρονα αστικά κενά αλλά και πως αυτά επηρεάζουν της ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη μια περιοχής. Σήμερα, γίνονται προσπάθειες αξιοποίησης τέτοιων αστικών κενών στον ελλαδικό χώρο, με την επανάχρηση κτηρίων ή με την ανακατασκευή υφιστάμενων χώρων.

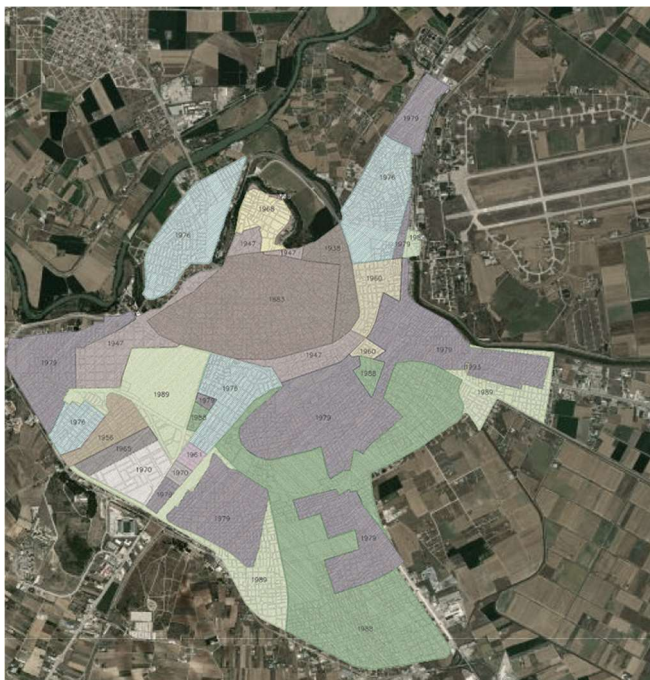
Η παρούσα διπλωματική κυμαίνεται στο πνεύμα της αξιοποίησης ενός αστικού κενού την περιοχή της Λάρισας, το στρατόπεδο του Αρχηγείου Τακτικής Αεροπορίας (Α.Τ.Α.). Στόχος είναι να μεταφερθεί το δημαρχείο της πόλης από το εμπορικό κέντρο στον προτεινόμενο οικόπεδο, να δημιουργηθούν υπαίθρια πάρκα που θα αξιοποιούν οι κάτοικοι ενώ παράλληλα θα υπάρχουν αίθριοι και στεγασμένοι χώροι έκθεσης αλλά και work hub ανοιχτά προς του πολίτες. Όλα τα παραπάνω θα πραγματοποιηθούν με όσο το δυνατόν λιγότερες παρεμβάσεις στο υφιστάμενο οικόπεδο έτσι ώστε να μην υπάρξει μεγάλη περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Ανάλυση της Λάρισας

Η Λάρισα κατοικείται από την παλαιολιθική εποχή με τα διάφορα στάδια της Ελλάδος να φαίνονται αποτυπωμένα στον αστικό ιστό της πόλης. Το Αρχαίο Θέατρο της Λάρισας, ένα από τα μεγαλύτερα της Θεσσαλίας, η Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου, το φρούριο Μπεζεστένι και οι διάφοροι προσφυγικοί οικισμοί που υπάρχουν υποδηλώνουν την "συμμετοχή" της πόλης στην αρχαιοελληνική μέχρι και την σύγχρονη ιστορία.

Το πρώτο επίσημο ρυμοτομικό σχέδιο δημιουργήθηκε το 1883 ακολουθώντας τα όρια του παλιού οθωμανικού ιστού. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα αρχίζει η διαμόρφωση του πάρκου Αλκαζάρ. Με την εισροή των προσφύγων της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Ρωμυλίας, το 1922 και 1906, η πόλη επεκτείνεται. Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού τις δεκαετίες του 1960 και 1970 οδήγησε στην επέκταση του σχεδίου πόλης το 1976 και 1979. Αξίζει να σημειωθεί πως το 60% των κτηρίων ήταν αυθαίρετα και εντάχθηκαν στο σχέδιο πόλης το '79. Το 1988 γίνεται νέα επέκταση καθώς και αναθεώρηση των περιοχών που δημιουργήθηκαν το '76 και το '79, διαμορφώνοντας τον σημερινό αστικό ιστό της πόλης με 19 πολεοδομικές ενότητες.

Σε αυτό το φρενήρη ρυθμό δόμησης, ο δήμος Λάρισας από το 1985, δημιουργεί συνθήκες αναβάθμισης της ποιότητας ζωής στον κεντρικό άξονα. Η πεζοδρόμηση του κέντρου της πόλης και η αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος, η δημιουργία ενός άξονα μεταξύ πάρκο Αλκαζάρ, ιστορικού και εμπορικού κέντρου καθώς και η ένταξη της κοίτης του Πηνειού στην καθημερινότητα της πόλης αποτελούν κάποιες από τις δράσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια.

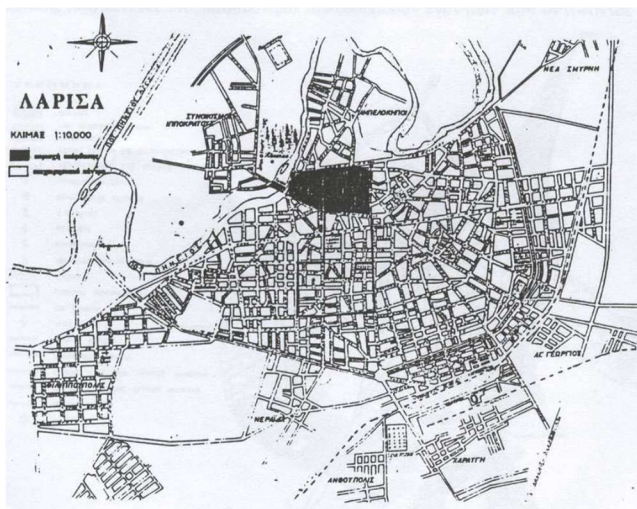
Εικόνα 1 : Διαχρονική Εξέλιξη Πολεοδομικού Σχεδιασμού Λάρισα

ΠΑΛΑΙΟΝ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

1. Όδος Τυρνάβου
2. Έκκλησία αγ. Μαρίνης
3. Όδος Καστρίη
4. Πύλος Γούνητων
5. Έκκλησία αγ. Χαριλάμπεως
6. Έκκλησία αγ. Τεσσαράκοντα
7. Η περίμετρος τῶν ἀγίων τειχῶν
8. Έκκλησία αγ. Ἀρχαίου
9. Τὸ «Φρούριον»
10. Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον
11. Τὸ ἄρχαιον θέατρον
12. Τέμενος Ὀρφικῆς
13. Παναθεὸς
14. Τέμενος Χριστοῦ μετα
15. Συναγωγή
16. Διοικητήριον (Πλατεία Θέμιδος)

Εικόνα 2 : Πολεοδομικό σχεδιάγραμμα Λάρισας του 1586

Εικόνα 3 : Πολεοδομικό σχεδιάγραμμα Λάρισας του 1970

Αξίζει να σημειωθεί πως στην Λάρισα βρίσκεται και το πρώτο οργανωμένο Αεροπορικό Πολεμικό Συγκρότημα στην Ελλάδα από το 1912, η 110 Πτέρυγα Μάχης. Επίσης, ο μεγαλύτερος σχηματισμός ελληνικού στρατού και η μόνη εν ενεργεία στρατιά είναι η 1^η Στρατιά βρίσκεται στην πόλη της Λάρισας. Τέλος το Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας (Α.Τ.Α.) και το στρατόπεδο Μπουγά συμπληρώνουν τους στρατιωτικούς χώρους της πόλης.

Ιδιαίτερα η 110 Π.Μ. διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην μορφολογία της πόλης, αποκόπτοντας οποιαδήποτε επέκταση του πολεοδομικού σχεδίου προς την ανατολική μεριά.

Εικόνα 4 : Αεροφωτογραφία με τα στρατόπεδα της Λάρισας

Σήμερα, η Λάρισα αποτελεί ισχυρό εμπορικό και συγκοινωνιακό κόμβο της χώρας, λόγω της γεωγραφικής θέσης και των φυσικών πόρων της περιοχής, με πληθυσμό περίπου 180.000. Βρίσκεται στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα της Θεσσαλίας, περιτριγυρισμένη από τα διάφορα όρη όπως ο Όλυμπος, η Όσσα, η Μελούνα. Τα έντονα κλιματικά φαινόμενα, ιδιαίτερα του θερινού μήνα, αποτελούν χαρακτηριστικό του κλίματος, με τις θερμοκρασίες να ξεπερνούν τους 40° βαθμούς Κελσίου.

Ο πυρήνας της πόλης περιβάλλεται από δύο βασικές οδούς (Γεωργιάδου – Ηρώων Πολυτεχνείου). Κατά μήκος των 2 οδών βρίσκονται οι είσοδοι για την πόλη από τις διάφορες εθνικές οδούς. (Βόλου, Φαρσάλων, Καρδίτσης, Ιωαννίνων, Τρικάλων).

Το κέντρο της πόλης φιλοξενεί διάφορες χρήσης όπως τράπεζες, δημόσιες υπηρεσίες, εμπορικά καταστήματα χώρους διασκέδασης, γραφεία. Αυτή η ποικιλομορφία στην χρήση του κέντρου δημιουργεί αρκετά προβλήματα τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους χρήστες.. Ιδιαίτερα μετά την δεκαετία του 90 το κέντρο της πόλης αποτελεί εμπορικό πόλο έλξης και για του κατοίκους των τριγύρω περιοχών, επιβαρύνοντας των κυκλοφοριακό φόρτο της πόλης. Η πεζοδρόμηση αρκετών κεντρικών οδών με σκοπό την εξυπηρέτηση του καταναλωτικού κοινού, παγίδευσε στον πυρήνα της πόλης δημόσιες λειτουργίες. Απορία εκ τούτου αρκετές από αυτές να μετακινηθούν σε άλλες περιοχές εκτός κέντρου.

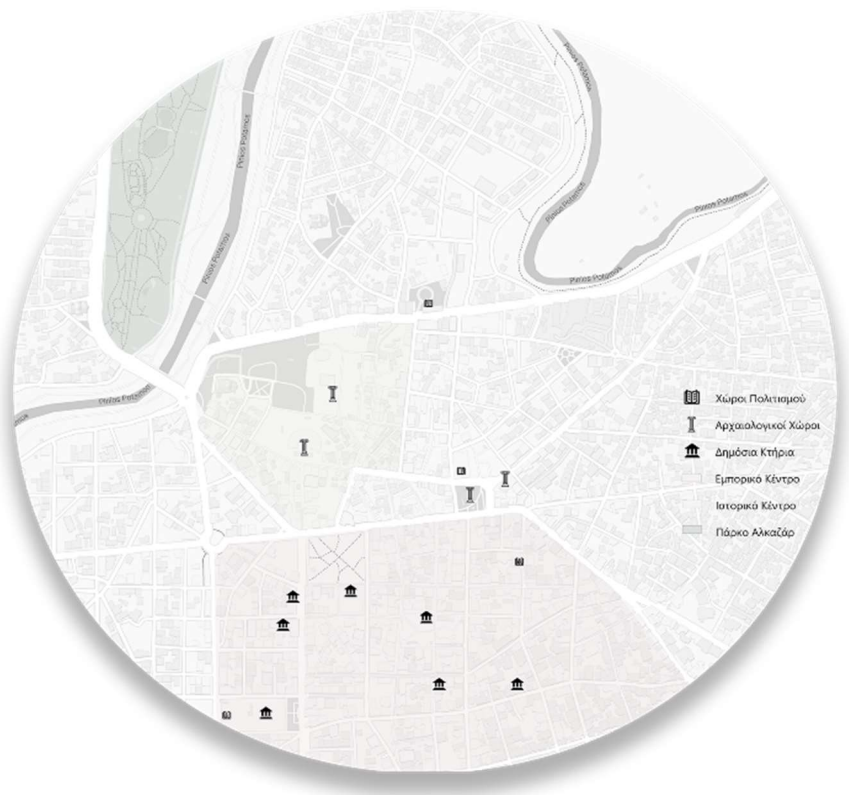
Αν και οι περιφερειακές περιοχές της πόλης χαρακτηρίζονται κυρίως από κατοικίες, γίνονται δράσεις για την έλξη των πολιτών και για άλλες λειτουργίες. Η αναβάθμιση του περιφερειακού δρόμου της Λάρισας σε συνδυασμό με την δημιουργία πολιτιστικών κέντρων σε αυτές της περιοχές,

μαρτυρά την σταδιακή αποσυμφόρηση του αστικού πυρήνα (Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας, Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας).

Σημαντικό κομμάτι της πόλης είναι ο Πηνειός ποταμός καθώς η αξιοποίηση του έδωσε την ευκαιρία για οικονομική και κυρίως αγροτική ανάπτυξη. Από το 1999, ο Δήμος Λαρισαίων έχει προβεί σε αρκετές ενέργειες αναδιαμόρφωσης της παραποτάμιας περιοχής και μέχρι το 2012 έχει δημιουργήσει ένα δίκτυο 4 χιλιομέτρων στις όχθες του Πηνειού που περιλαμβάνει πεζόδρομους, ποδηλατοδρόμους, πεζογέφυρες, ένα μικρό λιμάνι, υπαίθριο γυμναστήριο και διαδρομές με το πάρκο Αλκαζάρ.

Εικόνα 5 : Ανάλυση της Λάρισας

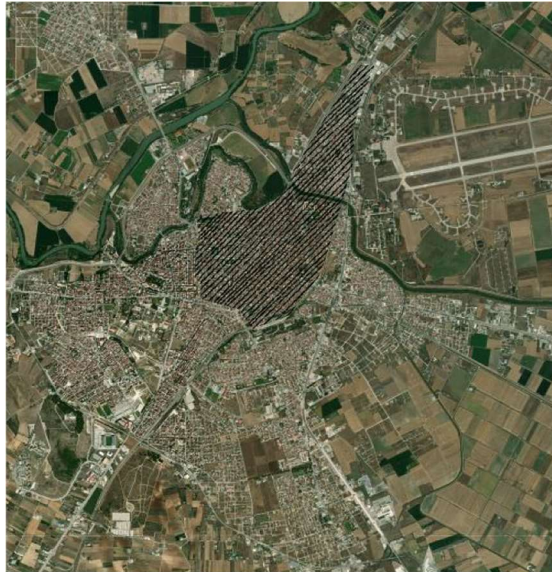

Εικόνα 6 : Ανάλυση Κέντρου Λάρισας

Εικόνα 7 : Χάρτης με Βασικό Οδικό Δίκτυο

Τέλος, ο Δήμος Λαρισαίων συμπεριλαμβάνεται στο «Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας» (ΣΒΑΚ). Στόχος του προγράμματος είναι η ανάπτυξη του κεντρικού τομέα αλλά και του ανατολικού τμήματος (Περιοχή Νέα Σμύρνη) το οποίο έχει υποβαθμιστεί εξαιτίας του αεροδρομίου και της παλαιάς εθνικής οδού. Όπως προαναφέρθηκε έχουν υλοποιηθεί αρκετές δράσεις για την ποιότητας ζωής των κατοίκων της Λάρισας, με το ποσοστό πρασίνου ανά κάτοικο (8τ.μ./κάτοικο) για τα ελληνικά δεδομένα να είναι αρκετό, με 8,5 τ.μ. ανά κάτοικο. Όμως, οι έλλειψη κοινόχρηστων χώρων σε σχέση με του πολίτες δημιουργεί συνωστισμό των χρήσεων ιδιαίτερα στο κεντρικό ιστό. Χαρακτηριστικό είναι ότι η πόλη έχει 45 πλατείες αλλά μόνο 9 πάρκα και χώρους πρασίνου.

Εικόνα 8 : Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Δήμου Λαρισαίων

Επιλογή & περιγραφή οικοπέδου

Από τα 4 προαναφερθέντα αστικά κενά, μόνο το Α.Τ.Α. επιτρέπει την αβίαστη μετατροπή του σε δημόσιο χώρο καθώς αποτελείται από κτηριακές εγκαταστάσεις που στεγάζουν γραφεία και όχι τον συνήθη βαρύ στρατιωτικό εξοπλισμό. Στο οικόπεδο υπάρχουν κατά κύριο λόγο μονώροφα κτήρια, τα οποία αποτελούσαν αρχικά αποθηκευτικό χώρο και σήμερα χρησιμοποιούνται σαν γραφεία, συνολικής επιφάνειας περίπου 8.000 τ.μ.. Επίσης υπάρχει το κεντρικό κτήριο του Α.Τ.Α., ένα τριώροφο περίπου 4.000 τ.μ. και ένα διώροφο νεοκλασικό 200 τ.μ. όπου φιλοξενείται ο μετεωρολογικός σταθμός της μονάδας. Η γωνιακή του τοποθεσία το κάνει προσβάσιμο από όλες τις κατευθύνσεις, καθώς στο νότιο και δυτικό σύνορο βρίσκονται 2 βασικές οδοί, στο βόρειο μέρος συναντά τον Πηνιό και την παραποτάμια διαδρομή ενώ ανατολικά υπάρχει τοπική οδός που συνδέει το οικόπεδο με το 14^ο Γυμνάσιο – 9^ο Λύκειο Λάρισας και την υπόλοιπη περιοχή του Α.Τ.Α.

Επίσης το Α.Τ.Α. απέχει μόλις 500 μέτρα από την 110 Π.Μ., ιδανικός χώρος για την στέγαση των λειτουργιών του Α.Τ.Α.. Η 110 Π.Μ. εκτός του έχει αρκετά κτήρια τα οποία δεν χρησιμοποιούνται καθώς έχουν αλλάξει οι ανάγκες της αεροπορίας. Έτσι δεν υφίσταται πρόβλημα για το που θα στεγαστούν οι υπάρχουσες λειτουργίες του Α.Τ.Α..

Το οικόπεδο που φιλοξενείται το Αρχηγείο βρίσκεται σε κομβικό σημείο όσον αφορά το οδικό δίκτυο καθώς στο βόρειο τμήμα υπάρχει ένας κυκλικός κόμβος που συνδέει τις δύο μεγάλες κεντρικές οδούς της πόλης (Ηρώων Πολυτεχνείου – Γεωργιάδου) με την περιφερειακή οδό της πόλης, και στο νότιο τμήμα του οικοπέδου βρίσκεται η οδός "Αγιάς" που συνδέεται με

την παλαιά εθνική οδό Αθήνας – Θεσσαλονίκης. Το ιστορικό και εμπορικό κέντρο της Λάρισας απέχει περίπου 1 χιλιόμετρο από το Α.Τ.Α. ακόμη ένα στοιχείο που το αναδεικνύει για δημόσια χρήση.

Ιδιαίτερα την εποχή του Covid, αναδείχθηκε η ανάγκη για δημόσιους χώρους πρασίνου. Το οικοπέδο του Α.Τ.Α. είναι 70 στρέμματα, ικανά να φιλοξενήσουν αρκετούς υπαίθριους χώρους με μικροκλίματα, αναγκαία κατά τους θερινούς μήνες. Επίσης, βρίσκεται στην όχθη του ποταμού Πηνειού και αποτελεί κομμάτι της παραποτάμιας διαδρομής που ξεκινάει από το πάρκο Αλκαζάρ και καταλήγει στο Α.Τ.Α.. Έτσι θα μπορεί να υπάρξει μια σύνδεση μεταξύ 2 μεγάλων χώρων πρασίνων αλλά και να αναβαθμιστεί το υπόλοιπο κομμάτι της διαδρομής.

Επιπρόσθετα, η τοποθεσία του οικοπέδου συγκαταλέγεται στην περιοχή που πραγματοποιείται το ΣΒΑΚ. Με την απελευθέρωση του οικοπέδου από την στρατιωτική του χρήση και την αξιοποίηση του, αναβαθμίζεται η περιοχή, ενδυναμώνοντας τις αρχικές επεμβάσεις του προγράμματος.

Εικόνα 9: Αεροφωτογραφία Α.Τ.Α. Υφιστάμενο Οικόπεδο

Εικόνα 10: Αρχηγείο Α.Τ.Α.

Εικόνα 11: Νεοκλασικό – Μετεωρολογικός Σταθμός

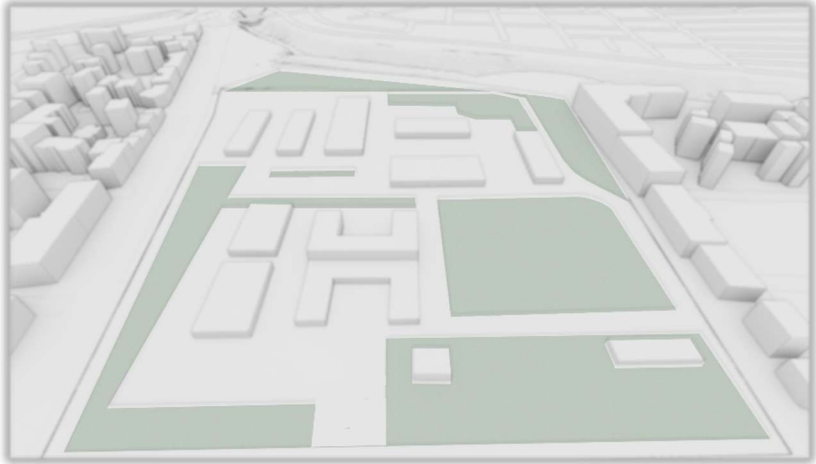
Εικόνα 12: Οικόπεδο Α.Τ.Α.

Εικόνα 13 : Οικόπεδο Α.Τ.Α.

Εικόνα 14 : Παραποτάμια διαδρομή σύνορα Α.Τ.Α – Πηνειού

Εικόνα 15 : Προοπτικό υφιστάμενης κατάστασης Α.Τ.Α.

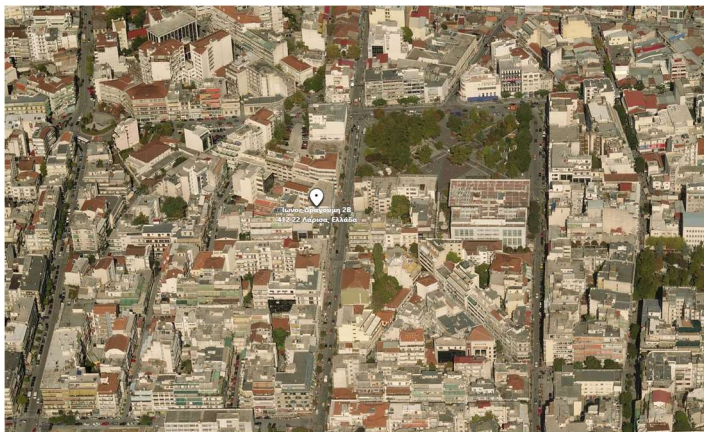
Σε αντίθεση το υπάρχων Δημαρχείο της Λάρισας βρίσκεται στην καρδιά του εμπορικού κέντρου της πόλης. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την δυσκολία προσέγγισης του κτηρίου, ιδιαίτερα από τους κατοίκους των τριγύρω περιοχών εκτός του κέντρου καθώς η πρόσβαση με αυτοκίνητο δυσχεραίνει το κυκλοφοριακό στο κέντρο της πόλης. Επίσης, αρκετές από τις λειτουργίες του Δημαρχείου βρίσκονται διάσπαρτες στον πυρήνα του αστικού ιστού και όχι συγκεντρωμένες ώστε να εξυπηρετούνται άμεσα οι δημότες.

Η μεταφορά του Δημαρχείου στο προτεινόμενο οικόπεδο είναι εφικτή καθώς το κτήριο που στεγάζεται το αρχηγείο του Α.Τ.Α. μπορεί να καλύψει επαρκώς το υφιστάμενο κτιριολογικό πρόγραμμα. Επίσης το προτεινόμενο οικόπεδο έχει ιδανική τοποθεσία για την εύκολη πρόσβαση των δημοτών στο χώρο, πεζή ή με όχημα.

Ο άπλετος χώρος του Α.Τ.Α. είναι ικανός να φιλοξενήσει και υπαίθριες εκδηλώσεις του Δημαρχείου. Με την υπάρχουσα τοποθεσία, το Δημαρχείο πραγματοποιεί διάφορες εκδηλώσεις στην Κεντρική Πλατεία που απέχει κάποια μέτρα. Όμως, αρκετές φορές αυτές οι εκδηλώσεις δυσχεραίνουν τον κεντρικό ιστό καθώς δεν συμβαδίζουν με την έντονη εμπορική χρήση της περιοχής.

Εικόνα 15: Δημαρχείο Λάρισας

Εικόνα 16: Αεροφωτογραφία Δημαρχείου Λάρισας

Περιγραφή Πρότασης

Κύριος στόχος της πρότασης είναι η επανένταξη του οικοπέδου στον αστικό ιστό. Η αυστηρά ιδιωτική χρήση του χώρου αποκόπτει βίαια την ομαλή ροή στην περιοχή. Με την απομάκρυνση του Α.Τ.Α., το οικόπεδο γίνεται προσβάσιμο σε όλους τους πολίτες και ενοποιεί το δυτικό με το ανατολικό τμήμα που χαρακτηρίζεται κυρίως από κατοικίες. Το βόρειο τμήμα, όπου βρίσκεται ο Πηνειός, εντάσσεται στην αστική ζωή ενώ παράλληλα ενοποιείται με το νότιο τμήμα όπου βρίσκεται η πλατεία Ηρώων κατοχής.

Στην σημερινή εποχή της περιβαλλοντικής και οικονομικής κρίσης, σκοπός είναι η δημιουργία ενός χώρου με το κατά δύναμη μικρό περιβαλλοντικό αποτύπωμα και δαπάνη χρημάτων για την διαμόρφωση και κατανομή των διαφόρων λειτουργιών του οικοπέδου. Για αυτό στην παρούσα μελέτη οι επεμβάσεις αφορούν κυρίως τον περιβάλλοντα χώρο και επικεντρώνεται στην επανάχρηση των υφιστάμενων κτηρίων.

Σκοπός είναι η συνύπαρξη λειτουργιών εργασίας και ψυχαγωγίας. Εκτός από την στέγαση του δημαρχείου, ο χώρος πρέπει να προσκαλεί τους πολίτες να τον βιώσουν, καλύπτοντας παράλληλα τις ανάγκες τους.

Στην Λάρισα, πραγματοποιούνται εκδηλώσεις κατά μήκος της όχθης του Πηνειού και στο πάρκο Αλκαζάρ. Όπως προαναφέρθηκε το οικόπεδο αποτελεί κομμάτι αυτής της ζώνης. Με την δημιουργία εκθεσιακών και συναυλιακών χώρων στο οικόπεδο ενισχύεται η υπάρχουσα πολιτιστική δράση και αναπτύσσεται μια ζώνη με έντονη κοινωνική δραστηριότητα.

Από την ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη προκύπτουν νέες ανάγκες και απαιτήσεις σε επαγγελματικό επίπεδο. Αρκετοί από

τους πολίτες δεν μπορούν να συμβαδίσουν με αυτήν, εξαιτίας του υψηλού κόστους αγοράς. Αποτελεί λοιπόν χρέος του εκάστοτε Δήμου να παρέχει τα κατάλληλα μέσα στους πολίτες του. Για το λόγο αυτό, θα δημιουργηθούν work hub στο οικόπεδο, με επαρκή τεχνολογικά εξοπλισμό, που θα αξιοποιούνται από τους δημότες για ιδιωτική χρήση.

Παρατηρώντας την υφιστάμενη κατάσταση του οικοπέδου, υπάρχουν δύο διάδρομοι κίνησης που συνδέουν το χώρο. Το αρχηγείο του Α.Τ.Α., στο οποίο θα μεταφερθεί το δημαρχείο, βρίσκεται στο νοτιοδυτικό κομμάτι του οικοπέδου ενώ όπως προαναφέρθηκε ο Πηνειός συνορεύει στο βόρειο τμήμα.

Εικόνα 17: Υφιστάμενοι διάδρομοι κίνησης

Με βάση τους παραπάνω άξονες δημιουργούνται 4 τμήματα στο οικόπεδο στα οποία γίνεται ο καταμερισμός των λειτουργιών. Το αρχηγείο- νέο δημαρχείο συνορεύει με δύο κτήρια 700 τ.μ. έκαστος, αρκετά να φιλοξενήσουν χώρους εργασίας. Στο βορειοανατολικό κομμάτι υπάρχουν 2 αντικριστά κτήρια 1000 τ.μ. (βόρειο κτήριο) και 750 τ.μ. (νότιο κτήριο) με βλάστηση ανάμεσα τους. Σε αυτήν την τοποθεσία μπορεί να δημιουργηθεί μια

πλατεία που θα υπάρχουν υπαίθριες εκθέσεις, το βόρειο κτήριο να αξιοποιηθεί ως στεγασμένος συναυλιακός χώρος και το νότιο ως café-restaurant, μετατρέποντας τον τομέα σε πόλο έλξης πολιτιστικού και ψυχαγωγικού ενδιαφέροντος. Στον ίδιο χώρο θα κατασκευαστεί ένας πύργος εμπνευσμένος από τα κέντρα ελέγχου στα αεροδρόμια. Εκεί θα στεγάζεται το δημόσιο ραδιόφωνο της πόλης μαζί με έναν εκθεσιακό χώρο στον οποίον θα πραγματοποιείται οπτικοακουστικές αναπαραστάσεις που αφορούν την πόλη.

Με γνώμονα τα παραπάνω θα αφαιρεθούν 5 κτήρια απελευθερώνοντας 6500 τ.μ. στεγασμένου χώρου. Αναγκαία είναι και η κατασκευή ενός υπόγειου parking ώστε να γίνεται ομαλή η προσέλευση των πολιτών στο νέο δημαρχείο και πολιτιστικό πάρκο. Το βορειοδυτικό τμήμα μπορεί να αποτελέσει είσοδο για το parking καθώς βρίσκεται επί της βασικής οδού Ηρώων Πολυτεχνείου.

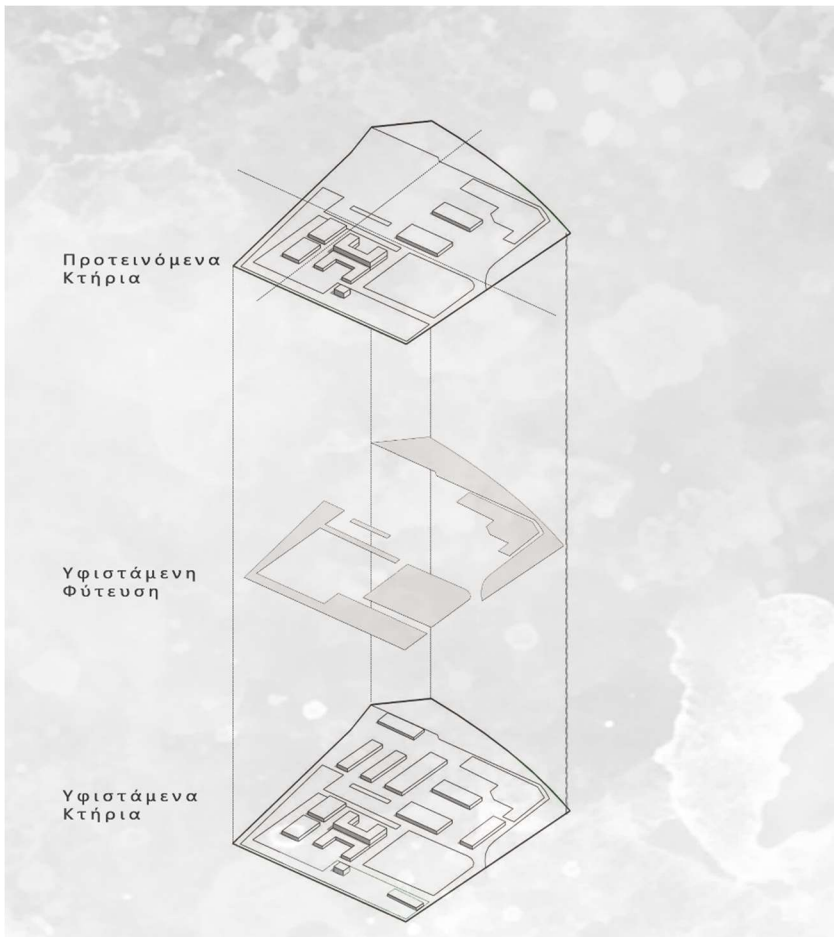
Η παραπάνω επεμβάσεις, δημιουργούν άπλετο χώρο στο νοτιοανατολικό και στο βορειοδυτικό τμήμα για την κατασκευή των υπαίθριων πάρκων. Η ακαθόριστη χρήση αυτών των πάρκων δίνει την δυνατότητα στους ίδιους τους χρήστες να καθορίζουν την εκάστοτε χρήση ανάλογα με τις ανάγκες. Οι υπόλοιποι χώροι θα αξιοποιηθούν ως ανοιχτοί δημόσιοι χώροι πρασίνου, αθλητικά κέντρα, πάρκα αναψυχής αγκαλιάζοντας την υφιστάμενη φύτευση.

Τέλος για την ασφάλεια των χρηστών, το πάρκο δεν χαρακτηρίζεται από κλειστούς χώρους που εμποδίζουν την οπτική. Με αυτό τον τρόπο αποφεύγετε η ανάπτυξη εγκληματικών δραστηριοτήτων όπως έχει συμβεί σε άλλα ευρωπαϊκά πάρκα ενώ ταυτόχρονα γίνεται εύκολη η επίβλεψη των χρηστών σε περίπτωση ατυχήματος.

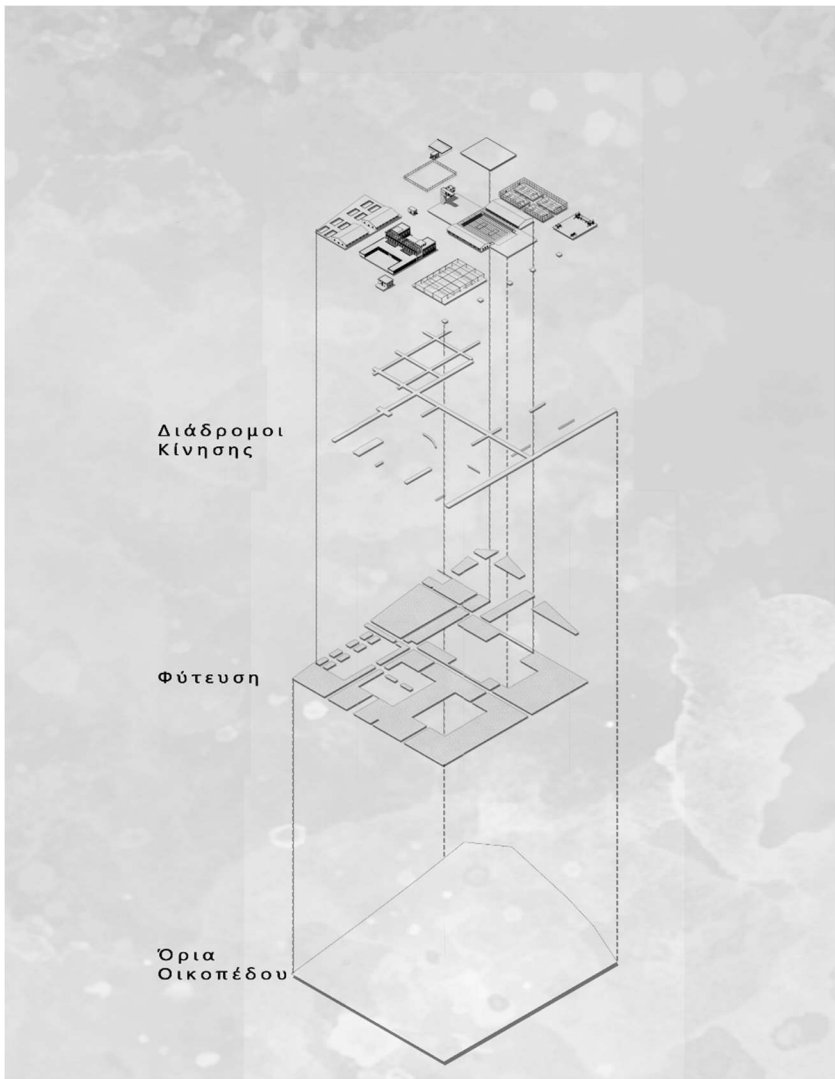

Εικόνα 18: Φωτορεαλιστική αναπαράσταση πρότασης

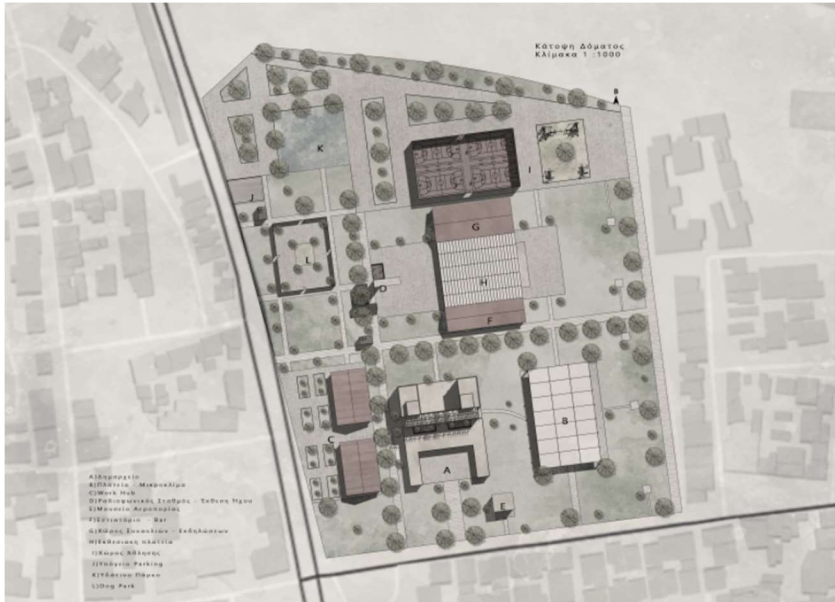

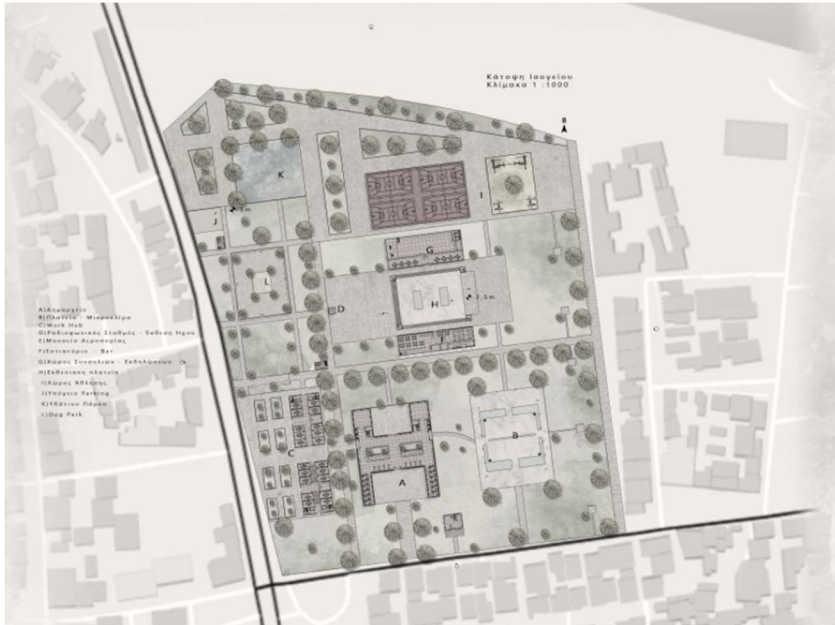
Εικόνα 19: Πρόταση χρήσης υφιστάμενων

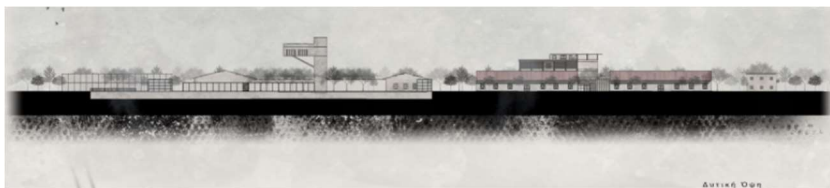
Εικόνα 20: Explosion Πρότασης.

Εικόνα 21: Κάτοψη Δώματος

Εικόνα 22: Κάτοψη Ισογείου

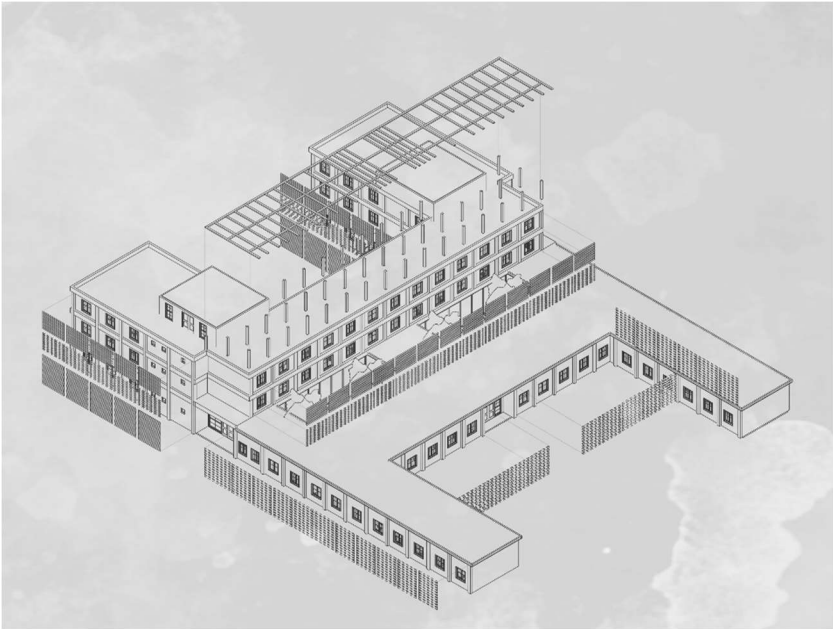

Εικόνα 22 : Δυτική Όψη

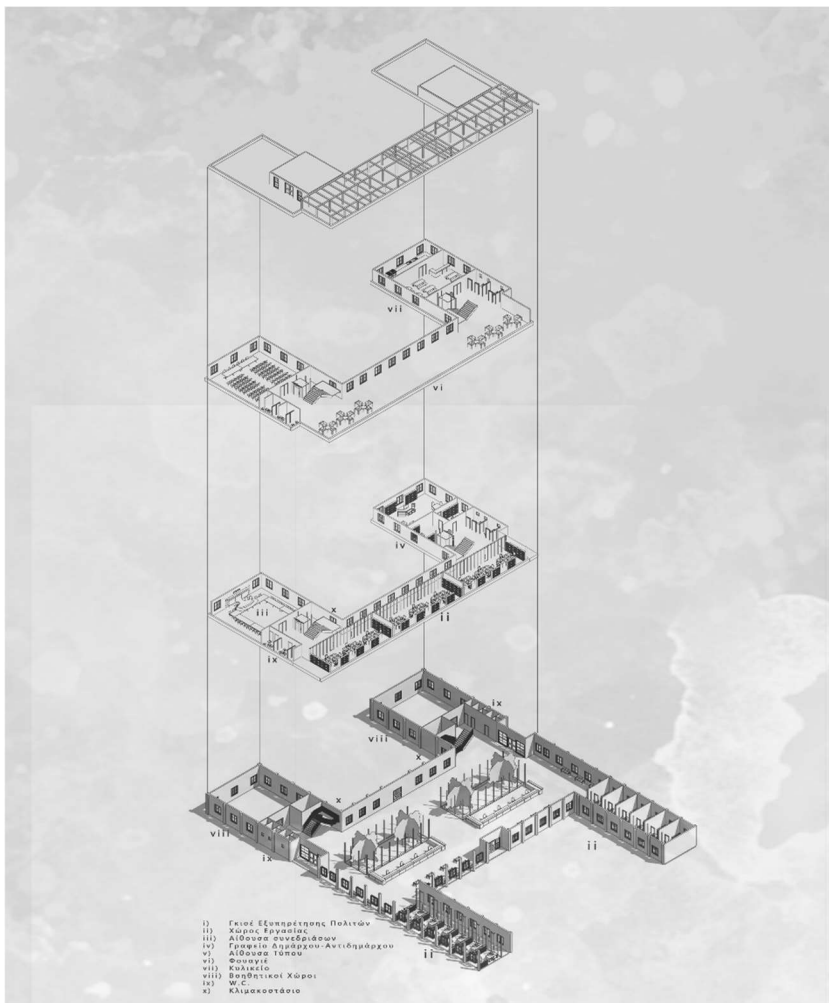
Εικόνα 23 : Νότια Όψη

Αρχίζοντας με το νέο δημαρχείο, η εξωτερική παρέμβαση σχετίζεται με την τοποθέτηση οριζόντιων περσίδων στα ανοίγματα. Με αυτό τον τρόπο τονίζεται η υπάρχουσα αυστηρή όψη του κτιρίου ενώ παράλληλα βοηθάει την βιοκλιματική του χώρου. Επίσης, στο προσβάσιμο δώμα τοποθετείται πέργκολα ώστε να αξιοποιείται από τους χρήστες του κτηρίου αλλά να συμβάλει και στον σκιασμό του εκτεθειμένου ορόφου καθώς έχει νότιο προσανατολισμό.

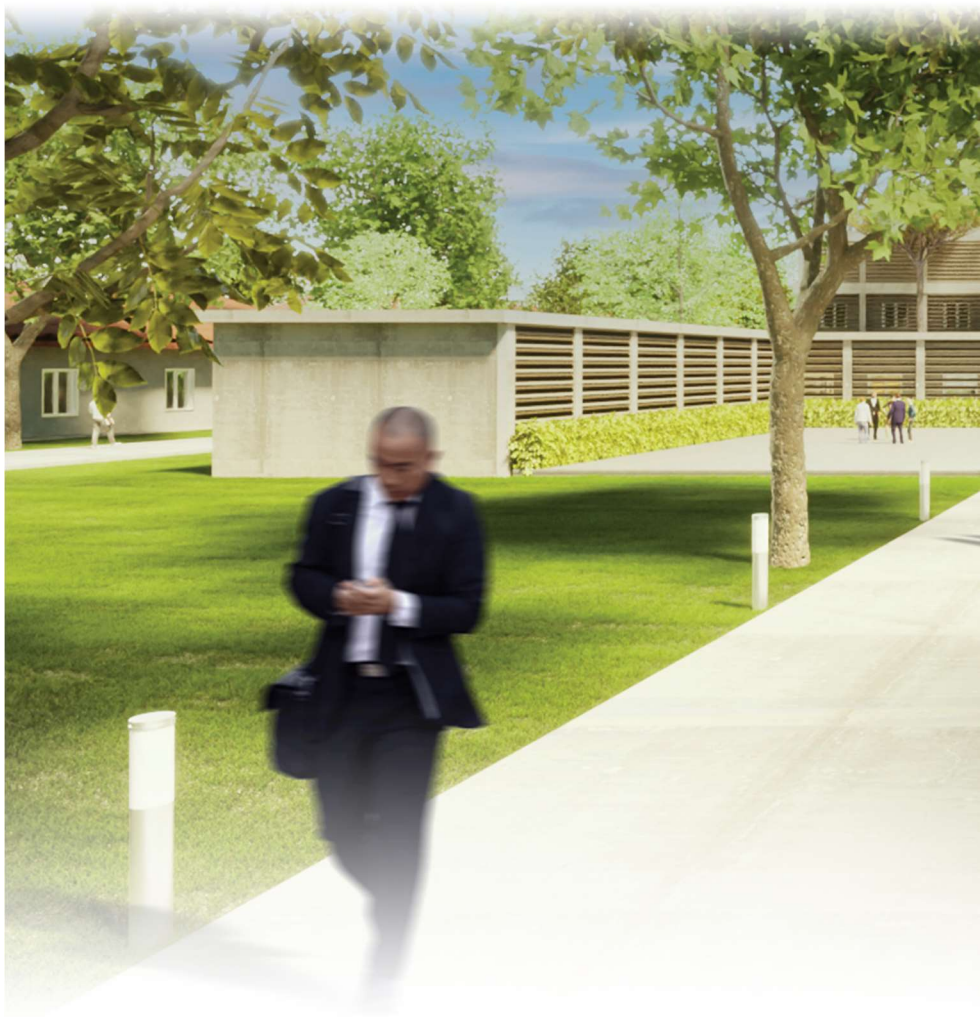

Εικόνα 24: Explosion Πρότασης.

Στο ισόγειο του νέου δημαρχείου υπάρχουν γκισέ και γραφεία εξυπηρέτησης πολιτών και βοηθητικοί χώροι (λεβιτοστάσιο, αποθηκευτικοί χώροι). Στον πρώτο όροφο βρίσκονται χώροι εργασίας για τους υπάλληλους του Δήμου, η αίθουσα συνεδριάσεων, το γραφείο του δημάρχου και του αντιδημάρχου. Στον δεύτερο όροφο βρίσκεται η αίθουσα τύπου μαζί με χώρο κυλικείου και φουαγιέ. Σε κάθε όροφο υπάρχουν W.C. και κλιμακοστάσιο με ανελκυστήρα, δυτικά και ανατολικά του κτηρίου. Το δημαρχείο έχει 4 εισόδους, κάνοντας το προσβάσιμο από όλες τις μεριές. Η κεντρική είσοδος βρίσκεται στο νότιο μέρος με άμεση σύνδεση με τον δρόμο, όμοια με την υφιστάμενη κατάσταση.

Εικόνα 25: Explosion Δημαρχείο.

Εικόνα 26: Φωτορεαλιστικό Δημαρχείου.

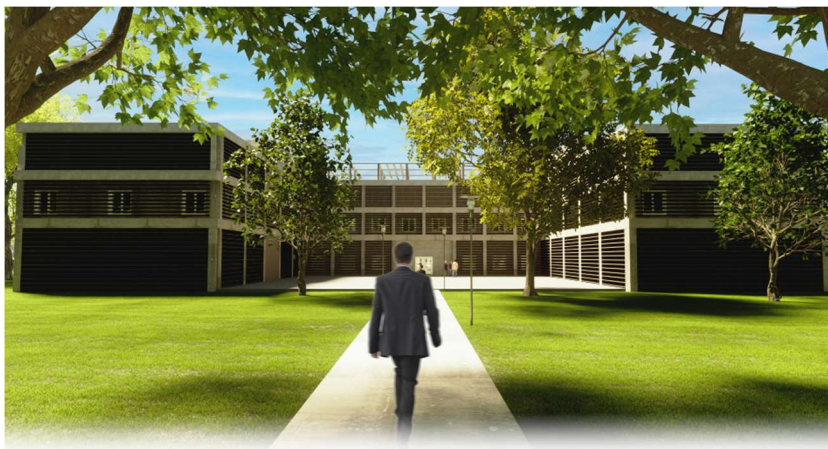
Εικόνα 27: Φωτορεαλιστικό Δημαρχείου.

Εικόνα 28: Φωτορεαλιστικό Δημαρχείου.

Εικόνα 29: Φωτορεαλιστικό Δημαρχείου.

Εικόνα 30: Φωτορεαλιστικό Δημαρχείου.

Ο πύργος εμπνευσμένος από το αεροδρόμιο του Βερολίνου, αποτελεί ορόσημο του πάρκου. Με ύψος 18 μέτρων, εμπεριέχει 2 ορόφους συνολικής έκτασης 300 τ.μ.. Η είσοδος πραγματοποιείται μέσω ανελκυστήρα στην βάση του πύργου. Εδώ οι πολίτες θα μπορούν να αξιοποιήσουν και να συμμετάσχουν στην ραδιοφωνική πορεία της πόλης με τα δύο στούντιο που υπάρχουν στον πρώτο όροφο. Στον δεύτερο χώρο υπάρχει αίθουσα οπτικοακουστικής εμπειρίας όπου θα προβάλλονται δημιουργίες των πολιτών με βάση την πόλη ενώ ταυτόχρονα θα μπορεί να βλέπει περιφεριακά την πόλη αλλά και την πλατεία και τις εκθέσεις που βρίσκονται από κάτω. Για να επιτευχθεί αυτό μεγάλο μέρος του 2^ο ορόφου είναι από γυαλί με οριζόντιες περσίδες για τον επαρκή σκιασμό του χώρου, όμοιες με αυτές του δημαρχείου. Τέλος στον 2^ο όροφο υπάρχει μπαλκόνι που επιτρέπει την περειαίρω παρατήρηση του τοπίου.

Εικόνα 31: Φωτορεαλιστικό Πύργου.

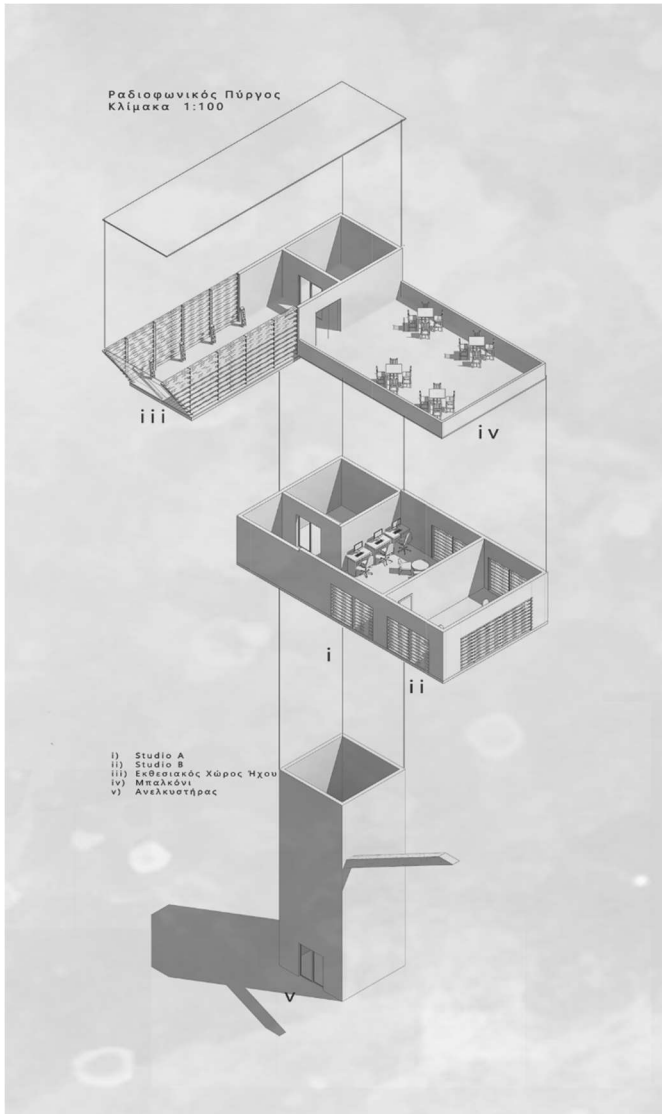

Εικόνα 32: Φωτορεαλιστικό Πύργου.

Εικόνα 33: Φωτορεαλιστικό Πύργου

Εικόνα 34: Explosion Πύργος.

Εικόνα 35: Φωτορεαλιστικό Πύργου.

Εικόνα 36: Φωτορεαλιστικό Πύργου.

Η ανάγκη για δημόσιο χώρο πρασίνου είναι αναγκαία. Στο νοτιοανατολικό κομμάτι θα δημιουργηθεί μια πλατεία μικροκλίμα προς όφελος των πολιτών. Σε κοντινή απόσταση από το δημαρχείο ώστε να μπορούν οι εργαζόμενοι να απολαύσουν το διάλλειμα τους και οι κάτοικοι να χαλαρώσουν κατά την διάρκεια τις καθημερινότητάς τους. Η έκταση των 3.000 τ.μ. θα καλύπτετε από πέργκολα κατασκευασμένη από μεταλλικά σχοινιά παρόμοια με αυτά που χρησιμοποιούνται σε γέφυρες. Η ακαμψία που προσφέρουν τα σχοινιά επιτρέπει την ανεμπόδιστη επικάλυψη του χώρου με φυλλοβόλα αναρριχώμενα φυτά ώστε να υπάρχει επαρκή σκίαση το καλοκαίρι και ηλιασμό το χειμώνα. Επίσης θα τοποθετηθεί περιφερειακά και κεντρικά της πλατείας ένα σιντριβάνι μικρού βάθους, με σκοπό την ψύξη του χώρου.

Εικόνα 37 : Φωτορεαλιστικό Πλατείας-Μικροκλίμα

Εικόνα 38 : Φωτορεαλιστικό Πλατείας-Μικροκλίμα

Εικόνα 39 : Φωτορεαλιστικό Πλατείας-Μικροκλίμα

Εικόνα 40 : Φωτορεαλιστικό Πλατείας-Μικροκλίμα

Εικόνα 41 : Φωτορεαλιστικό Πλατείας-Μικροκλίμα

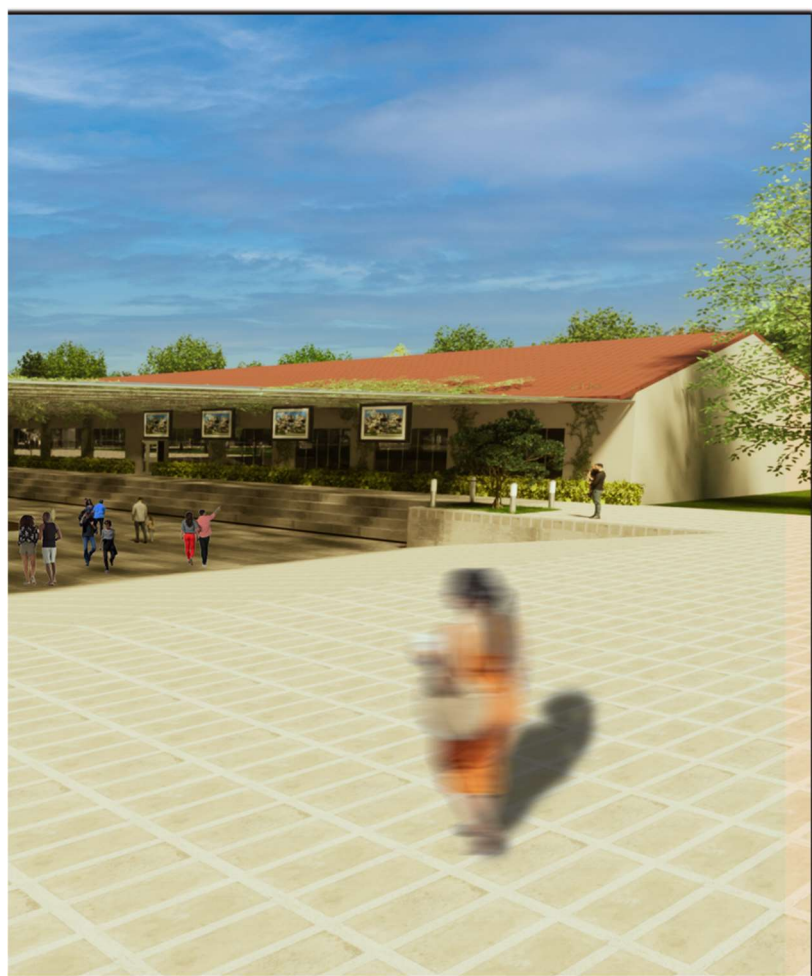
Στο κεντρικό τομέα της πρότασης βρίσκεται ο υπαίθριος χώρος έκθεση, μαζί με τον στεγασμένο συναυλιακό χώρο και το café – restaurant. Παρόμοια τεχνική με την πλατεία-μικροκλίμα χρησιμοποιείται και εδώ με την κάλυψη του χώρου με μεταλλικά σχοινιά. Επίσης με αυτή την τεχνική, θα μπορούν να κρεμαστούν από την πέργκολα εκθέσεις με πίνακες ή φωτογραφίες. Η πλατεία που δημιουργείται είναι βυθισμένη στα 2.5 μέτρα ώστε να αυξηθεί η απόσταση από την πέργκολα και παράλληλα δημιουργούνται καθίσματα στο βόρειο και νότιο μέρος της πλατείας ενώ η πρόσβαση γίνεται είτε από ράμπα στο ανατολικό κομμάτι ή από σκαλιά στο δυτικό κομμάτι. Στο νότιο κτήριο φιλοξενείται το αναψυκτήριο – εστιατόριο και στο βόρειο η αίθουσα συναυλιών.

Εικόνα 42 : Φωτορεαλιστικό Εκθεσιακής Πλατείας

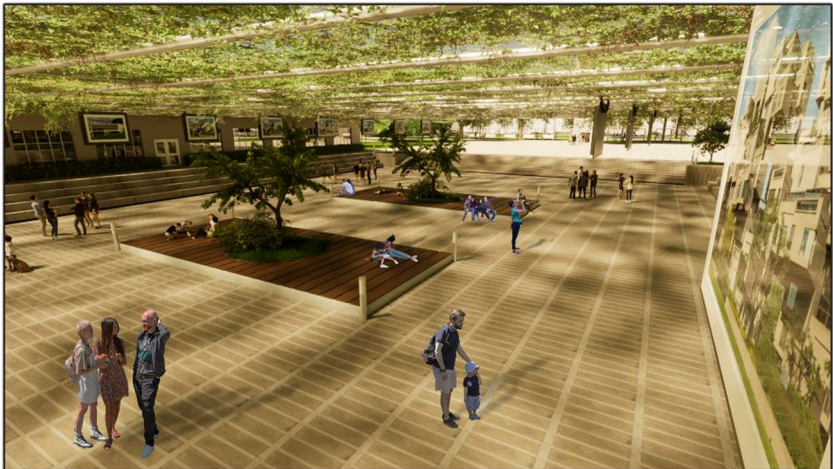

Εικόνα 43 : Φωτορεαλιστικό Εκθεσιακής Πλατείας

Εικόνα 44 : Φωτορεαλιστικό Εκθεσιακής Πλατείας

Εικόνα 45 : Φωτορεαλιστικό Εκθεσιακής Πλατείας

Δυτικά του δημαρχείου βρίσκονται τα work hub. Δύο κτήρια ικανά να φιλοξενήσουν γραφεία που θα αξιοποιούνται από τους πολίτες. Η άμεση επαφή με το δημαρχείο βοηθάει την επικοινωνία μεταξύ των χρηστών και των υπαλλήλων. Έτσι θα μπορούν οι χρήστε να βοηθάν το Δημαρχείο σε περιπτώσεις χρήσης νέας τεχνολογίας, με αποτέλεσμα να επωφελούνται και οι δύο μεριές. Έξω από τα work hub υπάρχει φύτευση που βοηθάει τον σκιασμό των κτηρίων και των χρηστών του work hub κατά την διάρκεια διαλείμματος. Επίσης, με την επιλογή των συγκεκριμένων κτηρίων γίνεται εύκολη η πρόσβαση καθώς είναι στην διασταύρωση βασικών οδών.

Εικόνα 46 : Φωτορεαλιστικό Work Hub

Εικόνα 47 : Φωτορεαλιστικό Work Hub

Εικόνα 48 : Φωτορεαλιστικό Work Hub

Εικόνα 49 : Φωτορεαλιστικό Work Hub

Στο βορειοδυτικό κομμάτι υπάρχει υφίσταται μια πλατεία που όμως με την τωρινή χρήση του οικοπέδου παραμένει

ανεκμετάλλευτη. Η ένταξη της μαζί με την δημιουργία ενός υδάτινου πάρκου θα ανανεώσει το σημείο ενώ παράλληλα τα άτομα που θα καταφθάνουν μέσω της παραποτάμιας θα μπορούν να ξαποστάσουν. Ποικίλες δραστηριότητες θα φιλοξενούνται στο υδάτινο πάρκο κυρίως για τα παιδιά. Η φύτευση σε συνδυασμό με το υδάτινο στοιχείο θα δημιουργήσουν το δικό τους μικροκλίμα, όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις. Ο κάθετος βασικός διάδρομος από το νότιο μέρος θα καταλήγει στο water park ενώ κατά μήκος του διαδρόμου θα μπορεί να πραγματοποιούνται υπαίθριες αγορές και εκθέσεις. Επίσης στο βόρειο κομμάτι συνέχεια της πλατείας βρίσκονται γήπεδα μπάσκετ καθώς και παιδική χαρά για άτομα νεαρής ηλικίας.

Συνέχεια του υδάτινου πάρκου προς το νότο υπάρχει ελεύθερη φύτευση που θα φιλοξενεί υπόγεια το parking του χώρου. Για να μην υπάρξουν προβλήματα με τυχόν βαριά χρήση του χώρου, θα τοποθετηθεί dog park το οποίο δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις εγκαταστάσεις. Για την είσοδο και έξοδο στο parking θα δημιουργηθούν μικρά κλιμακοστάσια στο βόρειο και νότιο τμήμα του.

Στο νότιο τμήμα του οικοπέδου όπου βρίσκεται το νεοκλασικό του μετεωρολογικού σταθμού, θα στεγαστεί στην υφιστάμενη κατασκευή ένα μουσείο που σχετίζεται με την πολεμική αεροπορία και την προηγούμενη χρήση του οικοπέδου.

Τέλος, κατά μήκος της ανατολικής μεριάς θα τοποθετηθούν διάσπαρτες μικρές πλατείες. Έτσι στο κλίμα του δημόσιου χώρου, θα υπάρχουν σημεία ιδιωτικότητας για τους χρήστες.

Εικόνα 50 : Φωτορεαλιστικό Πάρκων

Εικόνα 51 : Φωτορεαλιστικό Water Park

Εικόνα 52 : Φωτορεαλιστικό Παιδικής Χαράς – Γηπέδων Μπάσκετ

Εικόνα 53 : Φωτορεαλιστικό Πάρκων

Εικόνα 54 : Φωτορεαλιστικό Dog Park

Εικόνα 55 : Φωτορεαλιστικό Μουσείο Αεροπορίας

Εικόνα 56 : Φωτορεαλιστικό Private Park

Εικόνα 57 : Φωτορεαλιστικό Private Park

Εικόνα 58 : Φωτορεαλιστικό Υπαιθριας αγοράς

Εικόνα 59 : Φωτορεαλιστικό πρόταση

Εικόνα 60 : Φωτορεαλιστικό κάθετου άξονα

Εικόνα 61 : Φωτορεαλιστικό οριζόντιου άξονα

Στο πνεύμα της οικολογικής συνείδησης που δημιουργήθηκε η πρόταση είναι και η μακέτα. Λόγο της μεγάλης έκτασης του οικοπέδου θα ήταν αρκετά δύσκολο και δαπανηρό να αποτυπωθεί η πρόταση σε μικρότερη κλίμακα από 1:500. Με την χρήση 3D printer και με υλικά από ανακυκλωμένο πλαστικό κατασκευάστηκαν όλα τα στοιχεία εκτός του εδάφους και των διαφόρων διαδρομών και στοιχείων που δεν μπορούν να εκτυπωθούν σε τέτοια κλίμακα.

Για περαιτέρω πληροφορίες και δυνατότητα εξερεύνησης της πρότασης χρησιμοποιήθηκε η τεχνολογία επαυξημένης πραγματικότητας (Augment Reality). Η ψηφιακή πρόσθεση υλικών δεν απαιτεί χρήση υλικών, και κατά επέκταση ακολουθεί την λογική της σχεδιαστικής πρότασης που είναι η ελάττωση ενεργειακού αποτυπώματος. Για την δημιουργία της εφαρμογής χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα Unity και το Vuforia SDK που επιτρέπουν την δημιουργία διαδραστικών περιβάλλοντων.

Εικόνα 62 : Μακέτα Διπλωματικής

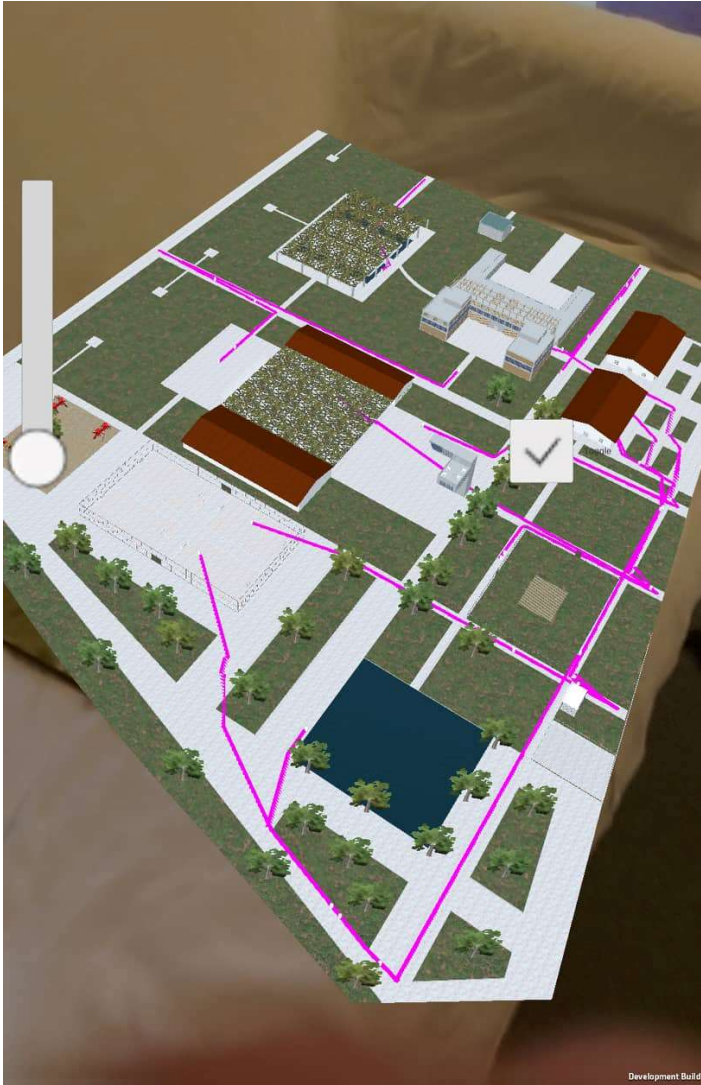
Εικόνα 63 : Μακέτα Διπλωματικής

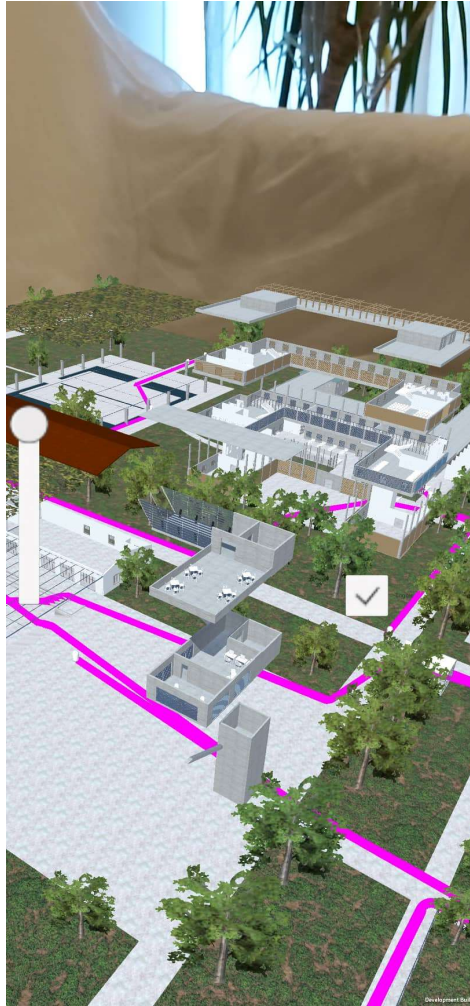
Εικόνα 64 : Μακέτα Διπλωματικής

Εικόνα 65 : Μακέτα Διπλωματικής

Εικόνα 66 : Μακέτα Augment Reality (AR)

Εικόνα 67 : Μακέτα Augment Reality (AR)

Εικόνα 68 : Μακέτα Augment Reality (AR)

Επίλογος

Στόχος της διπλωματικής είναι η ανάδειξη της επανάχρησης των διαφόρων αστικών κενών με φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο. Το συγκεκριμένο οικόπεδο που μελετήθηκε όχι μόνο αξιοποιείται επαρκώς, δίνοντας μια νέα πνοή στην περιοχή αλλά παράλληλα βοηθάει την αποσυμφόρηση του αστικού ιστού. Επίσης, όλοι μας βιώσαμε την ανάγκη του δημόσιου χώρου την περίοδο της πανδημίας. Πιστεύω λοιπόν πως κατάφερα επαρκώς να αντιμετωπίσω κάποια από τα βασικά προβλήματα της πόλης με την ανάδειξη του χώρου χωρίς ανούσιες παρεμβάσεις που υπόκεινται στο φάσμα του εντυπωσιασμού με δυσανάλογες οικονομικές και περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις. Τέλος, η ελεύθερη και εύκολη πρόσβαση του ανθρώπου σε μεγάλες περιοχές πρασίνου ιδιαίτερα στα σύγχρονα αστικά κέντρα αποτελεί θέμα μείζονος σημασίας. Όπως αναφέρει και ο Ludwig Mies van der Rohe " Θα πρέπει να προσπαθήσουμε να ενώσουμε τη φύση, τα σπίτια και τους ανθρώπους σε μια ανώτερη ενότητα ".

